

GABAĆ (48) *vb impf*

Oba a jasne.

inf gabać (9). \diamond *praes 1 sg* gabâm (3). \diamond *2 sg* gabâsz (1). \diamond *3 sg* gabâ (12); -â (10) *BielKron, SienLek* (7), *PapRPan, Oczko*, -a (1) *Mącz*, -(a) (1). \diamond *3 pl* gabają (2). \diamond *praet 3 sg m* gabâł (1). *f* gabała (1). \diamond *3 pl m pers* gabali (3). *subst* gabały (1) *SkarŻyw*, gabali (1) *Leop.* \diamond *fut3 sg n* będzie gabać (1). \diamond *3 pl m pers* będą gabać (1). \diamond *imp 2 sg* gabâj (1). \diamond *con 3 sg m* by gabâł (2). *n* by gabało (1). \diamond *3 pl m pers* by gabali (2). *subst* by gabały (2). \diamond *part praes act* gabając (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

1. *Niepokoić, dokuczać, dręczyć, napastować, zaczepiać, nękać; naprzykrzać się, nalegać; vexare* *Mącz, Cn; irritare, molestare* *Mącz; incessere, incomitari, inquietare, laccessere, prolectare, provocare, sollicitare, tentare* *Cn* (42) :

a. *O działaniu celowym* (24) : *Molesto, Zádawam* trudność/ pracę komu/ gábam/ nágábam. *Mącz* 229c; *Vexo, Dręczę/ gábam/ trápię* treszcze niepokóy á trudność zadawam własnie y tám y lám pociągam. *Mącz* 491d.

gabać kogo, co (17): *BierEz I*; A gdy fie wygikrzy/ tham z tąd idzie Czo może na głębiey y nadaley/ á to przeto aby iey dzieci nie gabały *FalZioł* IV 37a; Nlemogą nigdy Thatarzy śpokoyni być aby pořthronnych śładiow nie gabali albo nie łupili plony tak bydła iako y ludzi zabijając *MiechGlab* 32, 35 [2 r.], 36; a przydzie ten czas gdi mie więcej niebędą gabac nieprziiaciele moi. *WróbŻołt* T3v, 55/2; *Diar* 52; álic przydą pořłowie do onego przełożonego w Bořnicy/ powiádając: żeć corká twoiá iuż vmárlá/ co iuż więcej gábalsz miřtrzá? *Leop Mar* 5/35; *BibRadz Deut* 2 arg; Poráził drugi raz Dawid Filiřtyny. Saul zayrzał mu tego/ poczał go czárt gábác/ chciał Dawidá zabić/ ále Dawid vciekł *BielKron* 66; Potym trzećiego dnia/ nářzedłem onego co mi dał dwa rázy kámieniem [...] y putłukłem mu gębę kámieniem [...]. Krolowa z okná widziála á wołála zábij zábij łotrą co cie rad gába. *BielKron* 458v; *KuczbKat* 425; wřzákże go zaráz duch Boży dobry krolewřki opuscił/ á ná mieyřce iego řzátan go gábał. *CzechRozm* 140; *SkarJedn* 249; *SkarŻyw* 572. *Cf gabać kogo czym.*

gabać kogo czym (1): Tám gdy go záfie iego powinowáci náydowáli: á onemi řłowy gábáli/ vciekł/ od złych řłow vřzy kriąc/ ná głęboką puřtynią. *SkarŻyw* 167.

W charakterystycznych połączeniach: gabać kapłanow, kościół, ludzi(e) (3), *mistrza, narody, sąsiadow; gaba(ją) czarci (szatan)* (2).

Zwrot: »nie gabać złego« (1): *Noli irritare crabrones, Day* pokóy złemu. Nie gábay złego. *Mącz* 67a.

a. *Napastować cielesnie, mieć stosunek płciowy; vexare* *Mącz, Cn; lenocinari* *Mącz* (3) : Baranowi przyrodzone Skopy wzgardzać/ Owcze řtare gdy mu fie nie godzą gabać, bo y on łam: im nářtarřzy tym iest napořitecznieyřzy/ Kiedy czas iego miłowania nářtawa/ tedy o żony wálczy *FalZioł* IV 2d; *Mącz* 188d.

gabać kogo (1): *Uxorem alterius vexare, Gábác* cudzą żonę. *Mącz* 491d.

b. *O dolegliwościach [kogo, co]* (18) : Czemu řpanie po obiedzie więcej gaba te^{go} kto fie vczy niż kto igra áłbo czo inřzego działa. *GlabGad* K5; I w máłym pocřcie řtáli fie: y gábáli ie [*et vexati sunt*]

vćiŃk złyh rzeczy y boleść. *Leop Ps* 106/39; *Mącz* 165b; Słuchay iefliby cię téz robaczki gábáły/
Słonińa ie pomázác/ fortél na nie máły. *WyprPl* C2.

W charakterystycznych połączeniach: gabać człowieka; gaba(ją) boleść, robaczki, spanie, ucisk złych rzeczy.

α. *O chorobach (10)* : Proch z łufzonych świerczkow domowych/ gdy go z winem pije/ ten co go kámién álbo piafek gába/ tedy go to wypadza *SienLek* 106; Ielli kogo ograżká á owfzem gorączká gába/ a ielt pełny rumiony y żył pełnych/ temu trzebá Medyanę otworzyć *SienLek* 139v, 59v, 60, 88, 106 [2 r.], 133, 139; *Oczko* 33.

W charakterystycznych połączeniach: gabać mężczyznę; gaba boża kaźń, gorączka, kamień (3), ograżka (2), piasek.

β. *O pokusach cielesnych; incedere Mącz, Cn (4)* : Incessit me libido. Zápala mię miłość/ Gábá mię Venus. *Mącz* 44b; IVż tu łczyrość záltánielz w nim ná wżytkim práwie/ Iednoż go Wenus gába coś w łtáteczney łpráwie *PaprPan* D; Gdy go zá czału młodości iego zápalenie cíelefne/ y pobudki nieczyłte bárzo gábáły; pokuły ony y ni ebešpieczeńłtwá vczyniły go w modlitwie gorącym y pilnym. *SkarŻyw* 211, 225.

W charakterystycznych połączeniach: gaba nieprzyjaciel, pobudki nieczyste, Wenus (2), zapalenie cielesne.

2. praw. *Podwazać, atakować, zaskarżać [kogo, co] (6)* : *GroicPorz* r3; Tedy Sędzya ma łkaźń vczynić/ ktorey potym żadny z nich gábác niemoże. *UstPraw* G2v, G2.

gabać o co (3): Na ołtátek pozwána łtronę/ iefliby ią kto inny o téż rzecz potym gábał o ktorą on żáłował/ záltępowác będzie powinien *GroicPorz* v3, h4v; *UstPraw* H.

W charakterystycznych połączeniach: gabać rękojmię, Skaźń (2); gabać o granice, o rzecz (2).

Synonimy: 1. dokuczać, dolegać, dręczyć, gryźć, męczyć, ścisnąć, trapić, trestać, uciagać.

Formacje współrzędne: nagabać, przegabać, przenagabać; przenagabawać; przenagabywać; zagabnąć.

Cf GABAJĄCY, **GABAN**, **GABANIE**